

Stockholm ska vara en garant för det fria kulturlivet

Det har knappast undgått någon. Angreppet på det fria kulturlivet pågår på flera håll i vårt samhälle. Kultur som uppfattas som icke önskvärd eller som ifrågasätter den egna världsuppfattningen försöker på olika sätt begränsas. Efter att det under lång tid har rått någorlunda bred politisk konsensus om värdet av ett fritt och öppet kulturliv har de senaste åren visat flera exempel där politiska partier tvärtom försöker begränsa kulturens frihet.

Ett av de mer flagranta exemplen var när Sölvesborgs kommuns politiska ledning (SD, M, KD och ett lokalt parti) agerade smakpolis genom att besluta om att stoppa vad man kallade ”utmanande samtidskonst”. Att dessa partier och deras företrädare inte vill bli utmanade i sin världsbild må vara en sak, men att de vill censurera det offentliga rummet är inget annat än ett demokratiskt övergrepp.

I Stockholmsregionen har Sverigedemokraterna försökt begränsa konsten som visas upp i tunnelbanan. Istället har partiet uttryckt att kulturpolitiken ska främja, vad de anser vara, det ”svenska kulturarvet” och ”nationens sammanhållning”. Därigenom försöker de också tvinga på andra sin världsbild.

I den liberala västerländska demokratin har kulturens, konstens och samhällsdebattens frihet varit kärnvärden, men det har samtidigt alltid varit värden som attackerats av extrema krafter både från höger och vänster. De argument som Sverigedemokraterna nu för fram går lätt att hitta i länder med en tydlig politisk styrning av kulturen, såsom i exempelvis Ungern. Därtill är konst och kultur i stora delar av världen begränsad av religiösa extrema krafter som ser konst som provocerande för den egna världsbilden. Det direkt paradoxala blir ju ofta att samma krafter som anklagar religioner för att vilja begränsa kulturens frihet inte själva tycks ha några begränsningar i viljan att göra detsamma för att antingen stödja den egna världsuppfattningen eller den egna religionen.

Det finns naturligtvis begränsningar för yttrandefriheten och därmed även konstens frihet. I bred konsensus har riksdagen beslutat om de grundlagar som ytterst definierar dessa begränsningar. Några sådana exempel är brott mot rikets säkerhet, hets mot folkgrupp och olaga hot.

Undantagen rymmer dock inte stöd för att försöka stoppa eller begränsa konstutställningar för att man känner sig kränkt av dem. Det nyligen uppmärksammade fallet där Norrköpings stadsmuseums utställning ”Medlöperi och Motstånd – Nazismen i Norrköping då och nu” polisanmälts av Sverigedemokraterna och därmed blivit utsatt för ett tydligt försök att begränsa spridandet av historiskt vedertagen fakta är bara ett exempel.

I denna kamp mellan konstens och kulturens frihet å ena sidan och försöken att begränsa den friheten å andra sidan, ska Stockholm inte stå neutral. Inte heller när det gäller krav på att sky historien och dess mörka sidor ska Stockholm vika undan.

När Sverigedemokraterna i flera kommuner väljer att begränsa litteratur på annat språk än svenska, och därmed begränsa tillgången till konst och kultur för stora delar av befolkningen. Då borde inte Stockholm gå samma väg.

När anslagen till folkbildning och studieförbund avskaffas eller begränsas eftersom de förmedlar en annan kunskap och världsbild än den som politiska krafter långt ut på högerkanten önskar. Då ska Stockholm visa att vi är en stad av mångfald, öppenhet och diskussionsvilja.

Stockholms stad bör därför vid angrepp på kultur aktivt stödja kulturens frihet. På samma sätt som Stockholm ger skydd åt författare och kulturutövare som är hotade bör Stockholms stad som princip ge utrymme åt annan kultur som är hotad. Just nu är Sahar Mousa och Arya Aramnejad Fristadskonstnärer. Mousa som är poet, skribent och magasinsredaktör har publicerat artikelserien Krigsdagböcker vilket lett till dödshot från lokala IS-grupper. Aramnejad är musikkapare och protestsångare som kritiserat den iranska regimen och för detta blivit förnedrad, torterad och fängslad.

Stockholm har en lång tradition av att stå upp för kulturens frihet. Det innebär att politiken ska hålla armlängds avstånd till kulturutövarnas frihet, men det innebär inte att vår stad ska stå passiv när denna frihet är hotad.

Därför bör kommunstyrelsen uttala:

Att Stockholms stad ska ge utrymme för hotad kultur och hotade utställningar om dessa av stadens kulturinstitutioner bedöms uppfylla konstnärliga och/eller andra relevanta krav och därigenom bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning.

Att Stockholms stad tydligt ska uttala att staden står för kulturens frihet, att politiken ska hålla armlängds avstånd till kulturen och därmed inte försök begränsa utbudet av kultur.

Att Stockholms stad även framgent ska ge ett betydande stöd till det fria kulturlivet, folkbildningen och stadens kulturinstitutioner för att därigenom ge verklig mångfald i det lokala kulturlivet.

Karin Wanngård
Stockholm 2020-02-19